

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
XII.1.C

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

CHEMIE

XII.1.C – Chemie

Charakteristika předmětu: CHEMIE ve čtyřletém gymnáziu

Obsah předmětu

Chemie je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Umožňuje poznávat přírodu jako systém z pohledu složení látek, jejich vzájemných interakcí a vazeb na každodenní praxi člověka. Vede studenty k pochopení přírodních zákonitostí a jejich aplikací ve výrobních procesech. Rozvíjí poznatky získané na ZŠ.

Chemie se svým charakterem prolíná s některými partiemi fyziky, biologie, zeměpisu a geologie a podílí se na realizaci průřezového tématu Environmentální výchova. Při realizaci učiva je využíván odpovídající matematický aparát.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	2	0,5
II. ročník	2	1
III. ročník	3	X
IV. ročník	(2)	X

Organizace výuky

Výuka chemie probíhá ve specializované učebně, která umožňuje provádění experimentů demonstračních i frontálních a je vybavena audiovizuální technikou a počítačem s připojením na internet. Tato technika je při výuce operativně používána. Podle potřeby jsou využívány též exkurze v konkrétních chemických provozech.

Součástí předmětu chemie jsou laboratorní cvičení v rozsahu 0,5 hodiny týdně v I. ročníku a 1 hodiny týdně ve II. ročníku. Na cvičení je třída rozdělena na poloviny. Studenti pracují ve dvojicích. I. ročník absolvuje 90 minutové cvičení (dvě vyučovací hodiny) jednou za 4 týdny, II. ročník 90 minutové cvičení jednou za 14 dní.

Učivo je v jednotlivých ročnících rozvrženo tak, že závazné očekávané výstupy z RVP-G jsou naplněny do konce III. ročníku. V I. ročníku je zaměření na obecnou, ve II. ročníku na anorganickou a ve III. ročníku na organickou chemii. Ve IV. ročníku je chemie volitelným předmětem. Obsah učiva je zaměřen na opakování a prohloubení učiva a využitím rozsáhlejšího matematického aparátu v rámci kvalitní přípravy na maturitu a přijímací řízení na VŠ

Výchovné a vzdělávací strategie

Při studiu chemie na gymnáziu studenti nadále rozvíjejí poznatky získané předešlým studiem. Získané znalosti dokáží dávat do souvislostí s environmentálními otázkami a problematikou energetických a surovinových zdrojů v globálním, regionálním i místním kontextu. Během studia jsou studenti také připravováni k případné maturitě z chemie i dalšímu odbornému studiu na odpovídajících vysokých školách. Pro

XII.1.C – Chemie

plnění těchto cílů prostřednictvím naplňování klíčových kompetencí používáme následujících výchovných a vzdělávacích strategií.

Kompetence k učení

- vedeme studenty k aktivnímu vyhledávání informací z různých zdrojů
- využíváme motivační i informační úlohu experimentu
- rozvíjíme u studentů schopnost aplikovat získané informace v konkrétních situacích
- zejména maturanty vedeme k aktivní spoluúčasti na naplňování obsahu učiva v oktávě s ohledem na konkrétní potřeby studenta v přípravě na přijímací řízení na VŠ
- vedeme studenty k vyslovování hypotéz na základě pozorování a k navrhování způsobů jejich ověřování
- vedeme studenty k sebehodnocení své práce v hodinách
- podporujeme studenty v účasti na odborných soutěžích a olympiádách

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty ke schopnosti formulovat problém a alternativní možnosti jeho řešení
- vyžadujeme od studentů analýzu výhod a nevýhod alternativních chemických technologií a postupů alespoň na úrovni hypotéz
- vedeme studenty ke kritickému výběru informačních zdrojů a přejímání těchto informací
- při odvozování pravidel a kvantifikaci poznatků vedeme studenty k cílenému využívání matematického aparátu a znalostí ze souvisejících oborů

Kompetence komunikativní

- při hodnocení studenta bereme na zřetel jeho výkon nejen po stránce obsahové, ale též po stránce formální
- vedeme studenty k přesvědčení, že stejně důležitá jako myšlenka sama je schopnost tuto myšlenku sdělit
- důsledně vyžadujeme používání odborné terminologie, vedeme studenty k jejímu pochopení
- užíváme modelových situací pro diskuze o konkrétních problémech zejména v oblasti environmentální, rozvíjíme u studentů schopnost logicky formulovat své názory a zároveň naslouchat názorům ostatních
- vedeme studenty k pochopení diference různých rovin textů (např. populárních, mediálních, reklamních, odborných) a schopnosti jejich kritického přejímání
- nutíme studenty prezentovat před ostatními výsledky své práce

Kompetence sociální a personální

- důsledně vedeme studenty k dodržování nastavených pravidel práce v odborné učebně
- využíváme práce ve dvojicích při cvičeních v laboratoři
- společným hodnocením pracovního týmu vedeme jednotlivce k vědomí spoluodpovědnosti za výsledek celku
- oceňujeme dílčí úspěchy studenta

Kompetence občanské

XII.1.C – Chemie

- vedeme studenty k pochopení vazeb mezi rovinou chemické praxe a širšími společensko-politickými a hospodářskými souvislostmi
- vyžadujeme od studentů dodržování přijatých pravidel
- vedeme studenty k pochopení významu chemie pro společnost a rizika zneužití vědy

Kompetence k podnikavosti

- od studentů oktávy vyžadujeme, aby sami určovali náplň vybraných hodin s ohledem na potřeby svého dalšího studia
  - zdůrazňujeme studentům využití přírodovědného poznání v dalších oborech lidské praxe
-

XII.1.C – Chemie

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

I. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Struktura atomu <ul style="list-style-type: none"> • vývoj názorů na stavbu hmoty • historické modely atomu • atomové jádro • radioaktivita • typy záření, posunové zákony • poločas rozpadu, rozpadové řady • využití ionizujícího záření • jaderné reakce • atomová bomba • štěpný reaktor • termojaderná syntéza • struktura elektronového obalu • atomový orbita • kvantová čísla • výstavba elektronového modelu • periodická tabulka prvků 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student chápe korpuskulární podstatu stavby hmoty</i> ○ <i>užívá pojem proton, neutron, elektron ve správných souvislostech</i> ○ <i>zhodnotí význam a nebezpečí ionizujícího záření</i> ○ <i>chápe význam a rizika jaderné energetiky a dokáže je kriticky zhodnotit</i> ○ <i>zapiše podle pozice prvku v periodické tabulce jeho elektronovou konfiguraci a odhadne jeho předpokládané vlastnosti</i> 	<p>Průběžně je procvičováno české chemické názvosloví a základní chemické výpočty.</p> <p>Realizováno PT Environmentální výchova (zdroje energie a její spotřeba)</p> <p>využití znalostí učiva fyziky (struktura atomu)</p>
Struktura molekul <ul style="list-style-type: none"> • chemická vazba • molekulový orbita • vazba iontová a kovalentní • tvar molekuly, hybridizace, VSEPR • koordinačně-kovalentní vazba • kovová vazba • slabé vazebné interakce 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student se orientuje v pojmech z teorie chemické vazby a užívá jich ve správných souvislostech</i> ○ <i>předvídá průběh chemických dějů na základě struktury molekul</i> ○ <i>s pomocí periodické tabulky určí tvar molekuly dané sloučeniny</i> ○ <i>využívá znalosti o chemických vazbách k odhadnutí některých vlastností sloučeniny</i> 	
Chemická termodynamika <ul style="list-style-type: none"> • typy soustav • první věta termodynamiky • reakční teplo • termochemické zákony • standardní slučovací teplo • standardní spalné teplo • druhá věta termodynamiky • entropie • volná Gibbsova energie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student pomocí spalných nebo slučovacích tepel spočítá reakční teplo reakce</i> ○ <i>vypočítá spontánnost dané reakce</i> ○ <i>uvědomuje si termodynamické pozadí přírodních dějů</i> 	<p>Realizováno PT Environmentální výchova (termodynamické zákony z pohledu tepelné bilance přírodních dějů)</p> <p>využití znalostí učiva fyziky (zákon zachování energie, vztah mezi teplem a teplotou)</p>
Chemická kinetika <ul style="list-style-type: none"> • srážková teorie • aktivační energie • rychlost chemické reakce • reakce simultánní • rovnováha vratné reakce • katalýza 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student dokáže předpovědět podmínky, za kterých reakce proběhne požadovaným způsobem</i> ○ <i>určí faktory, které ovlivní rovnováhu vratné reakce</i> ○ <i>dokáže ve svém okolí najít příklady katalyzovaných reakcí</i> 	
Redoxní děje <ul style="list-style-type: none"> • oxidace a redukce • vyjádření poloreakcí redoxního děje • vyčíslování rovnic redoxních reakcí 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student rozliší u redoxní rovnice oxidační a redukční činidlo</i> ○ <i>pomocí poloreakcí vyčíslí rovnici redoxní reakce</i> 	

XII.1.C – Chemie

Roztoky <ul style="list-style-type: none"> • solvatace, hydratace, disociace • součín rozpustnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student sestaví vzorec pro výpočet součínu rozpustnosti dané sloučeniny</i> ○ <i>ze součínu rozpustnosti vypočítá koncentraci nasyceného roztoku dané látky</i> 	
Protolytické rovnováhy <ul style="list-style-type: none"> • různé teorie kyselin a zásad • disociace kyselin • disociace zásad • iontový součín vody • pH • acidobazické indikátory • pufrý • hydrolyza solí 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student užívá pojmů z teorie kyselin a zásad ve správných souvislostech</i> ○ <i>sestaví vztah pro disociační konstantu dané kyseliny nebo zásady</i> ○ <i>vypočítá pH roztoku dané kyseliny nebo zásady</i> ○ <i>u roztoku soli odhadne, zda bude kyselý, zásaditý nebo neutrální</i> ○ <i>orientačně určí povahu roztoku podle zbarvení některých indikátorů</i> 	<p>Realizováno PT Environmentální výchova (kyselá deště, změna pH půdy)</p> <p>využití znalostí učiva matematiky (logaritmy)</p>
Elektrolýza a elektrodové rovnováhy <ul style="list-style-type: none"> • využití elektrolýzy • elektrodový potenciál • vodíková elektroda • galvanické články 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student dokáže nalézt příklady využití elektrolýzy ve svém okolí</i> ○ <i>odhadne chování některých kovů nebo jejich sloučenin na základě porovnání elektrodoových potenciálů</i> ○ <i>chápe funkci a význam galvanických článků</i> 	využití znalostí učiva fyziky (elektrolýza, galvanické články)
Laboratorní cvičení <ul style="list-style-type: none"> • základní laboratorní operace • příprava roztoků • kvalitativní analýza • kvantitativní analýza • základní chemické výpočty 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student aplikuje při řešení laboratorních prací poznatky získané v teoretických hodinách</i> ○ <i>dokáže pracovat podle zásad bezpečnosti práce</i> ○ <i>dokáže připravit roztok požadované koncentrace, potřebná množství látek je schopen vypočítat</i> ○ <i>zvládá základní laboratorní operace a postupy</i> ○ <i>o provedené práci vypracuje řádný protokol</i> 	Předpokladem samostatné práce v laboratoři je úspěšné zvládnutí testu z bezpečnosti práce.

II. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Vodík <ul style="list-style-type: none"> • výskyt • vlastnosti • příprava, výroba, použití • hydridy • voda • peroxid vodíku 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin</i> ○ <i>určí významné sloučeniny vodíku a vhodností jejich využití v praxi</i> ○ <i>porovná různé způsoby chemického čištění a úpravy vody</i> 	<p>V průběhu roku absolvují studenti laboratorní cvičení tematicky zaměřené na probíranou látku. Předpokladem samostatné práce v laboratoři je úspěšné zvládnutí testu z bezpečnosti práce.</p> <p>Průběžně je procvičováno české chemické názvosloví</p>

XII.1.C – Chemie

		a základní chemické výpočty.
Alkalické kovy <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, výroba, použití významné sloučeniny elektrolýza solanky výroba sody 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	Realizováno PT Environmentální výchova (různé technologie při elektrolýze solanky)
Kovy alkalických zemin <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, použití významné sloučeniny technologie vápna krasové jevy technologie sádry 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	
Prvky skupiny boru <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava a použití výroba hliníku významné sloučeniny 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	
Prvky p² <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, výroba, použití významné sloučeniny technologie paliv na bázi uhlíku polovodiče 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	Realizováno PT Environmentální výchova (koloběh uhlíku, skleníkový efekt)
Prvky p³ <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, výroba, použití významné sloučeniny výroba amoniaku, kyseliny dusičné výroba fosfátových hnojiv 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	Realizováno PT Environmentální výchova (dusíkatá a fosfátová hnojiva, eutrofizace vody)
Chalkogeny <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, výroba, použití významné sloučeniny atmosféra oxidy a peroxidy výroba kyseliny sírové 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí 	Realizováno PT Environmentální výchova (ozon a jeho význam, sloučeniny síry, kyselá dešť)
Halogeny <ul style="list-style-type: none"> výskyt vlastnosti příprava, výroba, použití 	<ul style="list-style-type: none"> student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin určí významné zástupce prvků ve 	Realizováno PT Environmentální výchova (chlorová chemie,

XII.1.C – Chemie

<ul style="list-style-type: none"> • významné sloučeniny • výroba kyseliny chlorovodíkové • halogenidy • kyslíkaté sloučeniny halogenů • interhalové sloučeniny 	<i>skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí</i> 	problém toxicity)
Vzácné plyny <ul style="list-style-type: none"> • výskyt • vlastnosti • příprava, výroba, použití 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin</i> ○ <i>určí významné zástupce prvků ve skupinách, zhodnotí jejich využití v praxi</i> 	
Přechodné kovy <ul style="list-style-type: none"> • skupina mědi • skupina zinku • železo • výroba surového železa a oceli • přehled dalších významných kovů 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin</i> ○ <i>určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi</i> ○ <i>předvídá na základě analýzy stavby sloučenin průběh jejich typických reakcí</i> 	
Lanthanoidy a aktinoidy <ul style="list-style-type: none"> • charakteristika bloku f • uran a jeho technologie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá anorganické názvosloví při popisu stavby anorganických sloučenin</i> ○ <i>určí významné zástupce prvků ve skupinách a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich využití v praxi</i> 	

III. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Úvod do organické chemie <ul style="list-style-type: none"> • složení organických látek • typy vzorců • izomerie • typy reakcí a reakční mechanismy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student zhodnotí výjimečné postavení uhlíku v periodické tabulce z hlediska počtu a vlastností jeho sloučenin</i> 	
Uhlovodíky <ul style="list-style-type: none"> • rozdělení uhlovodíků • zdroje uhlovodíků • základy petrochemie • systematické názvosloví • alkyany a cykloalkany • alkeny • alkyny • areny 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student aplikuje pravidla systematického názvosloví při popisu stavby organických sloučenin</i> ○ <i>rozčlení organické sloučeniny do základních skupin, odhadne jejich vlastnosti a u vybraných zástupců zhodnotí jejich význam v praxi</i> ○ <i>posoudí kladné a záporné vlivy na člověka a jeho životní prostředí plynoucí z využívání chemických látek v praxi</i> 	Realizováno PT Environmentální výchova (využití fosilních paliv, problematika koloběhu uhlíku)
Deriváty uhlovodíků <ul style="list-style-type: none"> • systematické názvosloví • halogenderiváty • aminy a nitrosloučeniny • alkoholy • aldehydy a ketony • ethery • karboxylové kyseliny • substituční deriváty kyselin • funkční deriváty kyselin • heterocyklické sloučeniny 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student aplikuje pravidla systematického názvosloví při popisu stavby organických sloučenin</i> ○ <i>využívá triviální názvosloví tam, kde je jeho použití rozšířené</i> ○ <i>rozčlení organické sloučeniny do základních skupin, odhadne jejich vlastnosti a u vybraných zástupců zhodnotí jejich význam v praxi</i> 	Realizováno PT Environmentální výchova (halogenderiváty jako pesticidy, DDT)

XII.1.C – Chemie

<p>Makromolekulární látky</p> <ul style="list-style-type: none"> • základní rozdělení • význam 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student zhodnotí význam a vlastnosti vybraných makromolekulárních látek pro člověka a jejich vliv na životní prostředí</i> 	<p>Realizováno PT Environmentální výchova (produkce a degradace plastů, obalová technika a odpadové hospodářství)</p>
<p>Lipidy</p> <ul style="list-style-type: none"> • význam, vlastnosti, výskyt • získávání rostlinných olejů • ztužování tuků • výroba mýdla, tenzidy • základní biologické funkce 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní funkci chemických sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v lidském těle</i> ○ <i>využívá poznatky o stavbě lipidů k analýze chemických přeměn, kterým mohou tyto látky v organismu podléhat</i> 	
<p>Sacharidy</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozdělení • význam, vlastnosti, výskyt • biologické funkce • výroba řepného cukru • výroba piva 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní funkci chemických sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v lidském těle</i> ○ <i>využívá poznatky o stavbě sacharidů k analýze chemických přeměn, kterým mohou tyto látky v organismu podléhat</i> 	
<p>Proteiny a peptidy</p> <ul style="list-style-type: none"> • struktura • rozdělení • biologické funkce • denaturace 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní funkci chemických sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v lidském těle</i> ○ <i>využívá poznatky o stavbě aminokyselin a proteinů k analýze chemických přeměn, kterým mohou tyto látky v organismu podléhat</i> 	
<p>Nukleové kyseliny</p> <ul style="list-style-type: none"> • struktura • význam • přenos dědičné informace 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní funkci chemických sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v lidském těle</i> ○ <i>analyzuje s využitím znalostí o stavbě nukleových kyselin principy molekulárních mechanismů dědičnosti</i> 	
<p>Další významné přírodní látky</p> <ul style="list-style-type: none"> • hormony • enzymy • vitaminy • alkaloidy • léčiva • pesticidy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student objasní funkci chemických sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v lidském těle</i> ○ <i>posoudí účinky návykových látek, léčiv a potravinářských doplňků člověkem, rizika s nimi spojená a přizpůsobuje tomu své chování</i> ○ <i>využívá znalosti o mechanismu účinků pesticidů a detergentů ve své praktické činnosti</i> ○ <i>posoudí kladné a záporné vlivy na člověka a jeho životní prostředí plynoucí z využívání chemických látek v praxi</i> 	<p>Realizováno PT Environmentální výchova (problematika agrochemie, perzistence cizorodých látek v potravním řetězci)</p>

XII.1.C – Chemie

IV. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Názvosloví <ul style="list-style-type: none"> • opakování a prohloubení učiva • komplexní sloučeniny • polycyklické sloučeniny 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá znalost českého chemického názvosloví při popisu stavby sloučenin</i> ○ <i>posoudí vhodnost používání triviálních názvů v konkrétních situacích</i> ○ <i>orientuje se ve změnách chemické nomenklatury v posledních několika desetiletích a dokáže čerpat z odborných textů vytvořených před posledními úpravami</i> 	
Chemické výpočty <ul style="list-style-type: none"> • opakování a prohloubení učiva 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá svých znalostí k řešení i složitějších stechiometrických výpočtů</i> ○ <i>dokáže zvolit vhodný postup a přiměřená zjednodušení v závislosti na konkrétním úkolu, pro který je výpočet prováděn</i> ○ <i>chápe jednotu principů používaných k chemickým výpočtům</i> 	
Skupenské stavy látek <ul style="list-style-type: none"> • ideální a reálný plyn • viskozita kapalin • krystalové soustavy • tekuté krystaly a amorfni látky 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student využívá znalostí z příbuzných oborů fyziky pro řešení chemických úloh a obráceně</i> ○ <i>využívá znalostí o skupenských stavech k odhadnutí fyzikálně-chemických vlastností látek</i> ○ <i>využívá znalostí o skupenských stavech k správnému provedení základních laboratorních úkonů (například měření objemu kapalin)</i> 	
Fázové rovnováhy <ul style="list-style-type: none"> • Gibbsův zákon fází • destilace • azeotropické směsi • ebullioskopie a kryoskopie • adsorpce, chromatografie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student aplikuje poznatky o fázových rovnováhách na konkrétní situace v praxi</i> ○ <i>vypočítá chování směsí tvořících azeotropy při ideální rektifikaci</i> 	
Opakování obecné chemie <ul style="list-style-type: none"> • příprava k maturitě • příprava ke studiu na VŠ 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student dává poznatky získané během studia do vzájemných souvislostí</i> ○ <i>využívá úplný matematický aparát na středoškolské úrovni</i> ○ <i>využívá poznatků z blízkých oborů při řešení chemických úkolů a aplikuje chemické poznatky v příbuzných či vzdálenějších oborech</i> 	
Opakování anorganické chemie <ul style="list-style-type: none"> • příprava k maturitě • příprava ke studiu na VŠ 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student dává poznatky získané během studia do vzájemných souvislostí</i> ○ <i>využívá úplný matematický aparát na středoškolské úrovni</i> ○ <i>využívá poznatků z blízkých oborů při řešení chemických</i> 	

XII.1.C – Chemie

	<i>úkolů a aplikuje chemické poznatky v příbuzných či vzdálenějších oborech</i>	
Opakování organické chemie <ul style="list-style-type: none"> • příprava k maturitě • příprava ke studiu na VŠ	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student dává poznatky získané během studia do vzájemných souvislostí</i> ○ <i>využívá úplný matematický aparát na středoškolské úrovni</i> ○ <i>využívá poznatků z blízkých oborů při řešení chemických úkolů a aplikuje chemické poznatky v příbuzných či vzdálenějších oborech</i>	

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

**Oddíl E – učební osnovy
XII.3.C**

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

BIOCHEMIE

XII.6.C – Biochemie

Charakteristika předmětu: BIOCHEMIE ve čtyřletém gymnáziu

Obsah předmětu

Volitelný předmět biochemie vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Doplnuje a rozšiřuje znalosti ze vzdělávacích oborů Chemie a Biologie. Umožňuje poznávat přírodu jako celek na základě znalostí chemických dějů v živých soustavách. Zabývá se poznáním živé přírody a hledáním podstaty života na chemických principech. Zmíněn je vztah neživé a živé přírody. Vede studenty k pochopení přírodních zákonitostí z hlediska biologie a chemie. Základem je uvádění všech probíraných témat v širších souvislostech a komplexitě. To se týká i přímých důsledků a aplikací biochemie a jejího uplatnění v životě lidí.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
I. ročník	X	X
II. ročník	X	X
III. ročník	X	X
IV. ročník	(1)	X

Organizace výuky

Výuka biochemie probíhá v učebně vybavené knihovnou, laboratorní a audiovizuální technikou. Práce s demonstračními a obrazovými materiály jsou v biochemii základním předpokladem pro úspěšné pochopení a zvládnutí učiva.

Výchovné a vzdělávací strategie

Studenti získají během studia předmětu přehled o základních principech fungování živé hmoty, o jejím složení a projevech, a to v souvislosti vztahů s neživým prostředím. Chápu podstatu života na chemické úrovni a základní principy metabolismu v jeho jednotě i odlišnostech. Vysvětlí praktický význam poznatků pro život člověka a zdůvodní i jejich možná rizika.

Kompetence k učení

- vyhledáváme informace z různých zdrojů, třídíme je a propojujeme
- trváme na tom, aby studenti důsledně používali přesnou terminologii
- vedeme studenty k hledání a nalézání vztahů mezi ději v organismech a vyvozování závěrů z poznaného

XII.6.C – Biochemie

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty k aktivnímu hledání řešení problémů v oblasti živé přírody
- využíváme příkladů problémových situací z praktického života
- při řešení problémů vedeme studenty k vyhledávání informací z různých zdrojů

Kompetence komunikativní

- při řešení problému využíváme komunikaci mezi studenty ve třídě
- vedeme studenty ke sdělování logicky a odborně správně formulovaných závěrů
- vedeme studenty k tomu, aby komplexně a kriticky hodnotili svou vlastní práci i práci spolužáků

Kompetence sociální a personální

- vedeme studenty k dodržování pravidel práce v učebně

Kompetence občanské

- vedeme studenty k pochopení vztahu člověka k přírodě jako celku, k chápání základních souvislostí v živé přírodě a hledání možností řešení environmentálních problémů
  - vedeme studenty k zaujímání postojů ve vztahu k životnímu prostředí a zdraví člověka a k jeho ochraně
-

XII.6.C – Biochemie

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

IV. ROČNÍK		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • živé soustavy • podmínky života • anorganické substráty • biomolekuly • aminokyseliny, peptidy, bílkoviny • enzymy • nukleové kyseliny • metabolismus • aerobní metabolismus • metabolismus sacharidů • metabolismus lipidů • dusíkaté látky • sekundární metabolity • fotosyntéza • metabolismus mikroorganismů • genové technologie • biochemie a zdraví člověka	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student uvede a zdůvodní rozdíly mezi živým a neživým</i> ○ <i>charakterizuje základní znaky života</i> ○ <i>charakterizuje základní skupiny chemických látek</i> ○ <i>vysvětlí principy organizace živé hmoty</i> ○ <i>uvede typy, stavbu a složení biopolymerů</i> ○ <i>charakterizuje stavbu a funkci enzymů</i> ○ <i>zdůvodní význam nukleových kyselin</i> ○ <i>vysvětlí typy metabolismu na základě zdrojů</i> ○ <i>popíše základní metabolické cykly a dráhy</i> ○ <i>objasní význam kyslíku</i> ○ <i>zdůvodní význam tvorby sekundárních metabolitů</i> ○ <i>uvede podstatu a princip dějů fotosyntézy</i> ○ <i>zdůvodní význam mikroorganismů a jejich metabolických typů</i> ○ <i>charakterizuje podstatu základních genových technologií a příklady jejich využití</i> ○ <i>vysvětlí na příkladech vztah biochemického poznání a zdraví člověka</i>	Využití znalostí učiva chemie přírodních látek a biologie